

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία Α΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Ηροδότου «Ιστορίες» Βιβλίο έβδομο [VII] 101 - 104

Τίτλος:

«Διάλογος Ξέρξη - Δημάρατου»

Συγγραφή: ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΕΤΣΑΣ

Εφαρμογή: ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΤΑΤΣΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Διάλογος Ξέρξη - Δημάρατου

Εφαρμογή σεναρίου

Χρυσούλα Τάτση

Δημιουργία σεναρίου

Νικόλαος Πέτσας

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 28-01-2015 έως 20-02-2015.

Σχολική μονάδα

2^ο Γυμνάσιο Αγίου Αθανασίου Θεσσαλονίκης

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ηροδότου, «Ιστορίες» VII 101 - 104. Ενότητα 12^η: Διάλογος Ξέρξη – Δημάρατου.

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

-

Χρονική διάρκεια

4 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

II. Εικονικός χώρος: διαδίκτυο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Προκειμένου να υλοποιηθεί η προτεινόμενη διδακτική προσέγγιση, οι μαθητές πρέπει να έχουν ασκηθεί στη συγκρότηση ομάδων. Επίσης, πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση των ΤΠΕ (διερεύνηση στο διαδίκτυο, πλοήγηση σε λογισμικό, προγράμματα επεξεργασίας κειμένου και παρουσιάσεων). Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοδηγητικός και συμβουλευτικός. Ενθαρρύνει τους μαθητές, επιλύει απορίες, μεριμνά για την τήρηση της τάξης και την ομαλή πορεία διεξαγωγής του μαθήματος σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό. Ως αυτονόητη προϋπόθεση θεωρείται η εξοικειώσή του με τη χρήση των ΤΠΕ. Επίσης, ο διδάσκων πρέπει να έχει εντυπώσει σε σύγχρονες παιδαγωγικές σε σχέση με τη Διδακτική των Μέσων όπως ο *Σχεδιασμός* (βλ. Core & Kalantzis 2000).

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Νίκος Πέτσας: «Διάλογος Ξέρξη – Δημάρατου», Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση), «Ηροδότου Ιστορίες», Α΄ Γυμνασίου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές καλούνται να προσεγγίσουν τον διάλογο Ξέρξη – Δημάρατου όχι ως μια διήγηση γεγονότων που συνέβησαν, αλλά ως έκθεση βασικών αρχών της φιλοσοφίας του Ηροδότου για την ιστορία. Στον διάλογο αυτόν δίνεται ανάγλυφα η αντίθεση στη νοοτροπία των δύο κόσμων, Ελληνικού και Περσικού. Η συγκρότηση ομάδων από τους μαθητές, η ανάθεση συγκεκριμένων μικροεργασιών, η παρουσίαση των

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αποτελεσμάτων, η συζήτησή τους στην τάξη και η αξιοποίηση των ΤΠΕ συντελούν στην ουσιαστική προσέγγιση του θέματος.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η ελευθερία νοείται ως ανεξαρτησία από κάθε καταναγκασμό, εσωτερικό (καταδυνάστευση του ανθρώπου από τα πάθη και τις αδυναμίες του, από τις προλήψεις και την άγνοια) και εξωτερικό (ωμή βία που ασκείται από τον κατακτητή, όταν μια χώρα υποδουλωθεί, από τον τύραννο, που επιβάλλει μια αυταρχική μορφή διακυβέρνησης, από τους συνανθρώπους μας στις καθημερινές σχέσεις).

Οι νόμοι ρυθμίζουν τις αντιθέσεις της κοινωνικής ζωής με τον καθορισμό των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων κάθε πολίτη. Καθήκον όλων των πολιτών είναι η υπακοή στους νόμους, οι οποίοι εκφράζουν την κοινή βούληση και θεσπίζονται για το καλό του συνόλου.

Οι αρχαίοι Έλληνες τίμησαν πάνω από κάθε άλλο αγαθό την ελευθερία, διακρίνοντας το ελεύθερο από το δουλικό ήθος. Δε δίστασαν πολλές φορές να θυσιάσουν και την ίδια τους τη ζωή για την περιφρούρηση και τη διάσωση του αγαθού της ελευθερίας. Παράλληλα, ο αυτοπεριορισμός που επιβαλλόταν στους πολίτες από την υπακοή στους νόμους συνιστούσε έκφραση της πραγματικής ελευθερίας του ατόμου, καθώς τον επέλεγε συνειδητά, για να υπηρετηθούν οι σκοποί της συλλογικής ζωής.

Η ελευθερία και οι νόμοι δεν αποτελούν έννοιες ξένες στους μαθητές, οι οποίοι καλούνται να τις εντοπίσουν στον λόγο του Δημόκρατου και να επισημάνουν την απουσία τους στον λόγο του Ξέρξη. Επίσης, καλούνται να διαπιστώσουν τη διαχρονική παρουσία τους στους Έλληνες, συνδέοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το χθες με το σήμερα.

Πρόκειται για μια πρόταση διδασκαλίας, η οποία βασίζεται στη διδασκαλία σε ομάδες και υλοποιείται με εφαρμογή της λογικής του Σχεδιασμού “Design”, όπως

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αυτό εννοείται από την προσέγγιση των πολυγραμματισμών και της πολυτροπικότητας στην επικοινωνία (Cope & Kalantzis 2000, Kalantzis & Cope 2008, Kress & van Leeuwen 2001). Ο ρόλος του καθηγητή είναι υποβοηθητικός και εμπνευστικός στο πλαίσιο της ζώνης της επικείμενης ανάπτυξης των μαθητών, όπως αυτή διατυπώθηκε από τον Vygotsky (Vygotsky 1978). Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες, επιτελούν διαφορετικούς ρόλους, διερευνούν και ανακαλύπτουν τη γνώση σε ανοιχτό περιβάλλον μάθησης, ενώ διαμορφώνουν ένα τελικό προϊόν που συνιστά έναν νέο ψηφιακό πόρο, ο οποίος μπορεί να αναρτηθεί στο διαδίκτυο. Κινούμαστε περισσότερο στον χώρο της άορατης παιδαγωγικής πρακτικής (έμφαση στην πρωτοβουλία των μαθητών, στον διαφορετικό ρόλο των διδασκόντων) παρά της ορατής παιδαγωγικής πρακτικής (έμφαση στη μετάδοση της γνώσης) (βλ. Κουτσογιάννης & Αλεξίου 2012, 15-16). Δίνεται έμφαση στην ουσιαστική επικοινωνία και τη συνεργασία των μαθητών για την παραγωγή της γνώσης παρά στη μονόπλευρη μετάδοσή της από τον διδάσκοντα. Πραγματοποιείται στο σχολικό εργαστήριο πληροφορικής.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Αναμένεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- Να γνωρίσουν την αντιπαράθεση του ασιατικού με τον ελληνικό κόσμο σε επίπεδο πολιτικό – πολιτειακό και πολιτιστικό - ιδεολογικό.
- Να εμβαθύνουν στη σημασία της ελευθερίας και των νόμων για τη ζωή του ανθρώπου.
- Να θυμηθούν από την ιστορία τους συνεχείς αγώνες των Ελλήνων για την προάσπιση της ελευθερίας τους.
- Να συνειδητοποιήσουν πως ελευθερία δε σημαίνει ασυδοσία αλλά εκούσια συμμόρφωση προς τις επιταγές των νόμων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Γνώσεις για τη γλώσσα

Αναμένεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- Να έρθουν σε μια πρώτη, έστω και σύντομη, επαφή με τη γλώσσα του Ηρόδοτου μέσω των αναφορών στο πρωτότυπο.
- Να αξιολογήσουν τη χρήση του διαλόγου ως αφηγηματικής τεχνικής από τον Ηρόδοτο.
- Να διαπιστώσουν και να τεκμηριώσουν τη σύνδεση του ύφους του λόγου του Ξέρξη και του Δημάρατου με τη σκιαγράφιση του χαρακτήρα τους.

Γραμματισμοί

Αναμένεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- Στο πλαίσιο του *κριτικού γραμματισμού* να μπορούν να εκτιμήσουν την αξία των νόμων και της ελευθερίας στον κόσμο που τους περιβάλλει.
- Στο πλαίσιο του *νέου γραμματισμού* να ενσωματώσουν εργαλεία των ΤΠΕ στον *Σχεδιασμό* τους και να εξοικειωθούν με τη χρήση και τη σημασία του νέου περιβάλλοντος γνώσης τόσο για την κατανόηση του κόσμου, όσο και για την έκφραση των ατομικών τους κοινωνικών ταυτοτήτων.

Διδακτικές πρακτικές

Επιμέρους στόχοι ως προς τη μαθησιακή διαδικασία:

Με τις διδακτικές πρακτικές του συγκεκριμένου σεναρίου επιδιώκεται, αφενός σε επίπεδο δεξιοτήτων:

- Να ασκηθούν οι μαθητές στην παρουσίαση του ήθους των προσώπων του διαλόγου, αξιοποιώντας στοιχεία του κειμένου.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες *ομαδοσυνεργατικής μάθησης*.
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες αναφορικά με τη χρήση των ΤΠΕ, τη συνδυαστική σκέψη, την ανάληψη ρόλων, την άσκηση της προφορικότητας.

Αφετέρου σε επίπεδο στάσεων:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να διακρίνουν στο κείμενο αξίες που προβάλλει καθένας από τους δύο συνομιλητές: υλική ισχύς και δεσποτισμός από τη μια, αρετή, ελευθερία και νόμος από την άλλη, ώστε να είναι σε θέση να ερμηνεύουν τη δράση των προσώπων και να τις παραβάλλουν με σύγχρονες στάσεις και συμπεριφορές.
- Να αντιληφθούν ότι τα λογοτεχνικά κείμενα δεν αποτελούν πιστή αναπαράσταση της πραγματικότητας.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η διαχρονική αξία της έννοιας της ελευθερίας, ο συσχετισμός της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, των «Ιστοριών» του Ηρόδοτου πιο συγκεκριμένα, με γνώσεις για τον αρχαίο και τον σύγχρονο κόσμο, καθώς και η βιωματική προσέγγιση της αρχαίας ελληνικής γραμματείας με αξιοποίηση του νέου αλλά και του κριτικού γραμματισμού που προσφέρουν οι ΤΠΕ.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η συγκεκριμένη ενότητα του σχεδίου διδασκαλίας που προτείνεται εδώ και ο τρόπος προσέγγισής της βρίσκονται σε πλήρη συμβατότητα με τη συλλογιστική του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών ([ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ](#)) του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας από μετάφραση στο Γυμνάσιο, διότι:

- Ανταποκρίνονται σε εκείνες τις επιδιώξεις του ΑΠΣ που αφορούν την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο ερμηνεύει ο Ηρόδοτος το ιστορικό γεγονός της σύγκρουσης Ελλήνων και Περσών.
- Συμβάλλουν στην κατανόηση του χώρου όπου συμβαίνουν τα γεγονότα και του χρόνου κατά τον οποίο εξελίσσονται.
- Συντελούν στην ανίχνευση των πυρήνων του έργου, δηλαδή διερευνούν τις αντιλήψεις που προκύπτουν από το έργο σχετικά με τα ανθρώπινα, όπως είναι

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

η έννοια της «ύβρεως», και τους τρόπους με τους οποίους αυτές οι αντιλήψεις δημιουργούν συνοχή στο έργο.

- Προσφέρονται για την κατανόηση της ιστοριογραφικής αντίληψης του Ηροδότου, δηλαδή του τρόπου με τον οποίο ερμηνεύει το ιστορικό γεγονός της σύγκρουσης ανάμεσα στους Έλληνες και τους Πέρσες, και για την εκτίμηση τόσο της πρώτης απόπειρας καταγραφής οικουμενικής ιστορίας και του ανθρωποκεντρικού της χαρακτήρα, όσο και της σύνδεσης της πολεμικής σύγκρουσης με την αντιπαράθεση του ασιατικού με τον ελληνικό κόσμο και λόγο: πολιτική – πολιτειακή, πολιτιστική – ιδεολογική σύγκρουση.
- Βοηθούν στην εκτίμηση της αφηγηματικής τέχνης του Ηροδότου και στην αντίληψη της λογοτεχνικής αξίας του έργου.
- Φέρνουν τους μαθητές σε μια πρώτη έστω και σύντομη επαφή με τη γλώσσα του Ηροδότου μέσω των αναφορών στο πρωτότυπο.
- Αποτελούν πρόσφορο πεδίο αξιοποίησης διαφορετικών εναλλακτικών υποστηρικτικών υλικών της αρχαίας ιστοριογραφίας, όπως είναι οι ΤΠΕ και το διαδίκτυο.
- Ανταποκρίνονται στην ανάγκη εφαρμογής σύγχρονων τεχνικών διδασκαλίας και μάθησης, όπως είναι η *ομαδοσυνεργατική προσέγγιση* του κειμένου και η *δραματοποίηση*.
- Προσφέρονται για διαθεματική, διεπιστημονική προσέγγιση μέσα από άλλα μαθήματα, όπως η ιστορία, η λογοτεχνία, η γεωγραφία κ. ά.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

- Εξυπηρετείται η ανάπτυξη υψηλού επιπέδου γνωστικών δεξιοτήτων, όπως η *επίλυση προβλήματος*, η αντιμετώπιση του θέματος από διαφορετικές οπτικές γωνίες, η επικοινωνία και η συνεργασία, καθώς και η μαθητική δημιουργία σε ένα περιβάλλον κριτικής μάθησης.
- Αξιοποιούνται διαδικτυακές πηγές και άλλοι ψηφιακοί τρόποι.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Χρησιμοποιούνται οι παρακάτω τεχνολογίες:
 - ο Λογισμικό «Ηροδότου Ιστορίες»
 - ο Διαδίκτυο
 - ο Διαδραστικός πίνακας ή προβολικό μηχάνημα
 - ο Κειμενογράφος

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ηροδότου, «Ιστορίες» Α Γυμνασίου:

VII, 101 – 104 - Ενότητα 12: [Διάλογος Ξέρξη - Δημάρατου](#)

-II, 124-125, 148 – Ενότητα 6: [Μνημεία της Αιγύπτου](#)

-VI, 103, 105-107 – Ενότητα 10: [Πριν από τη μάχη του Μαραθώνα](#)
[-Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#)

Ομηρικά Έπη: «Ιλιάδα» Β' Γυμνασίου:

[2^η Ενότητα: α 26-108/<22-9>](#).

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

«Η απάντηση του Μακρυγιάννη στον Γάλλο ναύαρχο de Rigny». Στο Κακριδή, Ε. ²1978 [1976]. «Διάγραμμα διδασκαλίας Ηροδότου: VII 101-105». Στο *Εισηγήσεις. Η Αρχαία Ελληνική Γραμματεία από Μετάφραση. Η Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία* του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο. Για το ίδιο κείμενο, βλ. επίσης και παρακάτω το έργο του Γ. Σεφέρη.

Καβάφης, Κ. Π. [«Ο Δημάρατος»](#). Στο *Ποιήματα: 1897-1933*. 1984. Επιμ. Γ. Π. Σαββίδης. Αθήνα: Ίκαρος [«Κ. Π. Καβάφης»: Ο επίσημος δικτυακός τόπος του αρχείου Καβάφη].

Σεφέρης, Γ. 1975. [«Ένας Έλληνας, ο Μακρυγιάννης»](#). Αθήνα: Ίκαρος. Πρόκειται για φωτολιθογραφική ανατύπωση από το έργο του *Δοκιμές*, Α' (1936 – 1947). ⁴1981

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[¹1974]. Αθήνα: Ίκαρος [«Μυριόβιβλος»: Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Πολιτιστικού Κέντρου Artoros της Εκκλησίας της Ελλάδος].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Λογισμικά

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, «Αρχαία Ελληνικά Α΄ και Β΄ Γυμνασίου»: [«Αρχαία Ελλάδα, Ηροδότου Ιστορίες»](#) [πηγή: Ψηφιακό Σχολείο] ή εναλλακτικά [εδώ](#) [πηγή: Τεχνική Στήριξη Πληροφοριακών Συστημάτων Σχολικών Μονάδων – Διεύθυνση Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας του ΙΤΥΕ].

Φωτογραφίες / Εικόνες

Herodotus on the Web [The complete guide to Herodotus of Halicarnassus – Ιστοχώρος του Tim Spalding, Brookline, MA, USA]:

-[Reconstruction of Herodotus World Map](#)

-[The World according to Herodotus](#)

Ιστοσελίδες

[«Αφηγηματικές τεχνικές»](#) [πηγή: “SlideShare”: Upload & Share PowerPoint presentations, documents, infographics].

[Herodotus on the Web](#) [The complete guide to Herodotus of Halicarnassus – Ιστοχώρος του Tim Spalding, Brookline, MA, USA].

[Ηρόδοτος, περ. 485 – 425 π.Χ](#) [«Ελληνικός Πολιτισμός»: Ιστοχώρος του Γ. Παπαθανασίου – Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο].

[Persian empire](#) [πηγή: Herodotus Website].

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Για την εφαρμογή του σεναρίου προηγήθηκε μία ώρα προετοιμασίας των μαθητών στη σχολική αίθουσα. Διαβάστηκε στην τάξη το κείμενο και αποσαφηνίστηκαν τα δύσκολα σημεία του. Ακολούθησε μια σύντομη ανάλυση της ενότητας κατά την οποία δόθηκαν στους μαθητές οι απαραίτητες πληροφορίες για τις προσωπικότητες

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

του Ξέρξη και του Δημάρατου, τονίστηκαν οι διαφορές ανάμεσα στον ασιατικό και τον ελληνικό κόσμο, όπως αυτές διαφαίνονται μέσα από το διάλογο των δύο αντιπροσώπων τους, σκιαγραφήθηκε ο χαρακτήρας του κάθε συνομιλητή και αξιολογήθηκε η χρήση από τον Ηρόδοτο της αφηγηματικής τεχνικής του διαλόγου.

Στο τέλος διαβάστηκε από τα «Απομνημονεύματα» του στρατηγού Μακρυγιάννη [η απάντηση που έδωσε](#), το 1825, λίγο πριν από τη μάχη στους Μύλους, στην απορία του Γάλλου ναυάρχου de Rigny πώς θα μπορούσαν οι Έλληνες να αντιμετωπίσουν τον Ιμπραήμ με τόσο αδύναμες θέσεις.

Στη συνέχεια οι μαθητές χωρίστηκαν σε έξι ομάδες των τριών ή τεσσάρων ατόμων. Ο χωρισμός έγινε με πρωτοβουλία των ίδιων των μαθητών, ώστε να εξασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία των ομάδων. Η κάθε ομάδα ανέλαβε να προσεγγίσει διαφορετικές πτυχές του κειμένου ανάλογα με το Φύλλο Εργασίας που της είχε δοθεί. Συγκεκριμένα, σχηματίστηκαν οι εξής ομάδες:

[Πρώτη ομάδα Ψυχολόγων](#): Ανέλαβαν να χαρακτηρίσουν τον Ξέρξη με βάση στοιχεία του κειμένου.

[Δεύτερη ομάδα Ψυχολόγων](#): Ανέλαβαν να χαρακτηρίσουν τον Δημάρατο με βάση στοιχεία του κειμένου.

[Ομάδα Φιλολόγων](#): Δημιουργήθηκε μία ομάδα Φιλολόγων αντί για δύο που προβλέπει το αρχικό σενάριο, η οποία ανέλαβε να εφαρμόσει και τα δύο Φύλλα εργασίας των Φιλολόγων, γιατί θεωρήθηκε ότι αν η εργασία χωριζόταν σε δύο ομάδες, θα απαιτούνταν για την εφαρμογή της λιγότερος χρόνος από όσο θα χρειάζονταν οι άλλες ομάδες για να διεκπεραιώσουν την εργασία τους. Ανέλαβαν, λοιπόν, αφενός να αξιολογήσουν τη χρήση του διαλόγου ως αφηγηματικής τεχνικής του Ηροδότου στη συγκεκριμένη ενότητα και γενικότερα στο έργο του Ηροδότου και αφετέρου να εξηγήσουν την επιλογή του Δημάρατου ως συνομιλητή του Ξέρξη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Πρώτη ομάδα Πολιτικών Επιστημόνων: Ανέλαβαν να ανιχνεύσουν στο κείμενο, σημειώνοντας τις αντίστοιχες λέξεις και φράσεις, στοιχεία που αφορούν την πολιτική ιδεολογία του ασιατικού / περσικού κόσμου.

Δεύτερη ομάδα Πολιτικών Επιστημόνων: Ανέλαβαν να ανιχνεύσουν στο κείμενο, σημειώνοντας τις αντίστοιχες λέξεις και φράσεις, στοιχεία που αφορούν την πολιτική ιδεολογία του ελληνικού / σπαρτιατικού κόσμου.

Ομάδα Γεωγράφων: Ανέλαβαν να εντοπίσουν στον χάρτη την πορεία που ακολούθησε ο στρατός και ο στόλος του Ξέρξη κατά την εκστρατεία του ενάντια στην Ελλάδα.

Δεν δημιουργήθηκε ομάδα **Ηθοποιών** καθώς κρίθηκε ότι η φύση της εργασίας αυτής θα ήταν τελείως διαφορετική από τις υπόλοιπες εργασίες και ήταν δύσκολο να προετοιμαστούν οι μαθητές για το συγκεκριμένο θέμα στο εργαστήριο πληροφορικής παράλληλα με τις άλλες ομάδες. Επίσης, το μαθητικό δυναμικό δεν προσφερόταν για μια τέτοιου είδους προσέγγιση του θέματος παρά μόνο μετά από συνεχή καθοδήγηση της διδάσκουσας, γεγονός που δεν ήταν εφικτό, εφόσον όλες οι ομάδες χρειάζονταν αρκετή υποστήριξη σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής του σεναρίου.

Οι ομάδες εργάστηκαν στο εργαστήριο πληροφορικής. Η **πρώτη ομάδα των Ψυχολόγων** αναζήτησε στην ενότητα 12 του κειμένου του Ηροδότου αλλά και στην περίληψη στην αρχή της ενότητας ενέργειες και λόγια του Ξέρξη που φωτίζουν την προσωπικότητά του. Το υλικό που βρήκαν το οργάνωσαν σε μια παρουσίαση στην οποία συμπεριέλαβαν και τα τελικά τους συμπεράσματα καθώς και οπτικό υλικό.

Η **δεύτερη ομάδα των Ψυχολόγων** επικεντρώθηκε στα λόγια του Δημάρατου στην ενότητα 12 του κειμένου του Ηροδότου και προσπάθησε να βγάλει κάποια συμπεράσματα για τον χαρακτήρα του. Στη συνέχεια, δημιούργησαν μια παρουσίαση με το υλικό που βρήκαν, τα συμπεράσματα τους καθώς και οπτικό υλικό.

Η ομάδα των **Φιλολόγων** ασχολήθηκε με την αφηγηματική τεχνική του διαλόγου που χρησιμοποιεί ο Ηρόδοτος στο έργο του και κυρίως στη συγκεκριμένη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ενότητα. Επίσης, προσπάθησε να ερμηνεύσει τους λόγους που υπαγόρευσαν στον ιστορικό να επιλέξει ως συνομιλητή του Ξέρξη τον Δημάρατο. Αφού εντόπισε στο διαδίκτυο πληροφορίες σχετικά με τα παραπάνω θέματα, δημιούργησε μια παρουσίαση για να προβάλει στην ολομέλεια της τάξης τα ευρήματά της.

Η **πρώτη ομάδα των Πολιτικών Επιστημόνων** αναζήτησε στα λόγια και στις πράξεις του Ξέρξη στοιχεία για την πολιτική ιδεολογία και οργάνωση του περσικού κόσμου, ενώ η **δεύτερη ομάδα των Πολιτικών Επιστημόνων** αναζήτησε στα λόγια του Δημάρατου στοιχεία για την πολιτική κατάσταση στην αρχαία Ελλάδα. Οι δύο ομάδες χρησιμοποίησαν λογισμικό παρουσίασης για να συγκεντρώσουν τα ευρήματα και τα συμπεράσματά τους.

Οι παραπάνω ομάδες μπόρεσαν να εντοπίσουν στο κείμενο εκείνα τα χωρία που χρειαζόνταν για τις ανάγκες των εργασιών τους, αλλά δυσκολεύτηκαν αρκετά στην εξαγωγή συμπερασμάτων. Για τον λόγο αυτό τους πρότεινα να δουν στο διαδίκτυο την ανάλυση της ενότητας από το βιβλίο του εκπαιδευτικού και από εκεί να αντλήσουν περισσότερα στοιχεία για την ολοκλήρωση της εργασίας τους.

Τέλος, η ομάδα των **Γεωγράφων** με τη χρήση λογισμικού παρουσίασης έδειξε παραστατικά την πορεία που ακολούθησε ο Ξέρξης στην εκστρατεία του κατά της Ελλάδας με τον στρατό και τον στόλο του.

Αξιολόγηση

Για την πρώτη ομάδα των Ψυχολόγων αξιολογήθηκε η ικανότητα των μαθητών να χρησιμοποιήσουν στην απάντησή τους «λέξεις/ φράσεις-κλειδιά» ή φράσεις ανάλογης σημασίας όπως: «αλαζονεία», «βεβαιότητα παντοδυναμίας», «απόλυτος μονάρχης», «επιβολή θέλησης» κλπ., αλλά και η ικανότητά τους να επιλέξουν τα κατάλληλα χωρία του Ηροδότου, όπου διαφαίνεται ο χαρακτήρας του Ξέρξη.

Για τη δεύτερη ομάδα των Ψυχολόγων αξιολογήθηκε η ικανότητα των μαθητών να χρησιμοποιήσουν στην απάντησή τους «λέξεις/ φράσεις-κλειδιά» ή φράσεις ανάλογης σημασίας όπως: «πικρία», «αντικειμενικότητα», «ευστροφία». Επίσης, η

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ικανότητά τους αφενός να επιλέξουν τα κατάλληλα χωρία από το κείμενο του Ηροδότου που αναδεικνύουν την προσωπικότητα του Δημάρατου και αφετέρου να κατανοήσουν το ποίημα του Κ. Π. Καβάφη, «Ο Δημάρατος», αναγνωρίζοντας απλώς τον ευνοϊκό τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τόσο ο ιστορικός όσο και ο ποιητής τον εξορισμένο βασιλιά.

Για την ομάδα των Φιλολόγων αξιολογήθηκε η ικανότητα των μαθητών να δικαιολογήσουν την επιλογή του διαλόγου ως ιδιαίτερα αποτελεσματικής τεχνικής να φωτίσει το ήθος των προσώπων, τη νοοτροπία τους, τον τρόπο σκέψης τους, τις αξίες, τον κόσμο που αντιπροσωπεύουν, να βοηθήσει τον αναγνώστη να κατανοήσει καλύτερα τα ιστορικά γεγονότα, να κερδίσει το κείμενο σε αληθοφάνεια και ζωντάνια. Αξιολογήθηκε, επίσης, η ικανότητα των μαθητών να αναγνωρίσουν τη σημαντικότητα του συγκεκριμένου διαλόγου, αλλά και να δικαιολογήσουν την επιλογή του Δημάρατου ως συνομιλητή του Ξέρξη, λόγω του ότι είναι Λακεδαιμόνιος και αντιπροσωπεύει τον κόσμο με τον οποίο θα συγκρουστεί ο πέρσης βασιλιάς, αλλά και γιατί επαινεί τους Λακεδαιμόνιους παρά το γεγονός ότι τον εξόρισαν, με αποτέλεσμα να αποκτά ο λόγος του αντικειμενικότητα και πειστικότητα.

Για την πρώτη ομάδα των Πολιτικών Επιστημόνων αξιολογήθηκε η ικανότητα των μαθητών να σχολιάσουν «λέξεις/ φράσεις-κλειδιά» όπως: «μαστίγιο» και «φόβος» ως το ιδεολογικό – πολιτικό υπόβαθρο του κόσμου της Ασίας.

Η δεύτερη ομάδα των Πολιτικών Επιστημόνων αξιολογήθηκε με βάση την ικανότητα των μαθητών να εντοπίσουν «λέξεις/ φράσεις-κλειδιά» όπως: «πολιτική ελευθερία», «νόμος», «αρετή».

Η ομάδα των Γεωγράφων αξιολογήθηκε με βάση την ικανότητα των μαθητών να ανταποκριθούν στα ζητούμενα του Φύλλου Εργασίας, αξιοποιώντας και τις σχετικές ιστοσελίδες που τους υποδεικνύονται, αλλά και τις δυνατότητες ενός λογισμικού παρουσιάσεων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του σεναρίου η διδάσκουσα έδρασε συμβουλευτικά και εποπτικά, καθοδηγώντας τις ομάδες και λύνοντας απορίες. Μετά την ολοκλήρωση της ομαδικής εργασίας, η κάθε ομάδα παρουσίασε τα αποτελέσματά της στο σύνολο της τάξης. Η παρουσίαση έλαβε χώρα στην αίθουσα διδασκαλίας με τη χρήση ενός υπολογιστή και ενός προβολικού μηχανήματος.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο Εργασίας 1 – πρώτη ομάδα Ψυχολόγων

- Αναζητήστε στο σχολικό βιβλίο που θα βρείτε στο Ψηφιακό Σχολείο ([Βιβλίο Έβδομο \(VII\) Περίληψη & Ενότητα 12η - Διάλογος Ξέρξη – Δημάρατου](#)) στοιχεία που αφορούν τις στάσεις, τις σκέψεις, τις δράσεις, τα συναισθήματα, τις αξίες, τις ιδέες και τη συμπεριφορά του Ξέρξη:
- Μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες και από το λογισμικό του μαθήματος στο Ψηφιακό Σχολείο και να διαβάσετε [ορισμένα αποσπάσματα](#) από το έβδομο βιβλίο των «Ιστοριών» του Ηροδότου, κυρίως σχετικά με τη ζεύξη του Ελλησπόντου και το μαστίγωμα της θάλασσας, για να σχηματίσετε μια πρώτη εντύπωση για τον χαρακτήρα του Πέρση βασιλιά.
- Μπορείτε τώρα να χαρακτηρίσετε τον Ξέρξη με βάση τα λόγια και τις πράξεις του; Αν δυσκολεύεστε συμβουλευθείτε το [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#) στις σελίδες 67 - 74:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φύλλο Εργασίας 2 – δεύτερη ομάδα Ψυχολόγων

- Αναζητήστε στο σχολικό βιβλίο που θα βρείτε στο Ψηφιακό Σχολείο ([Ενότητα 12η - Διάλογος Ξέρξη – Δημάρατου](#)) στοιχεία που αφορούν τις στάσεις, τις σκέψεις, τις δράσεις, τα συναισθήματα, τις αξίες, τις ιδέες και τη συμπεριφορά του Δημάρατου. Προσέξτε, για παράδειγμα, την εναρκτήρια ερώτησή του στον Ξέρξη (κεφ. 101), πώς αντιμετωπίζει την πρόκληση που του είχε απευθύνει στο κεφ. 103 ο Πέρσης βασιλιάς και τον τρόπο με τον οποίο σταματά τη συζήτηση με τον Ξέρξη στο τέλος του κεφ. 104.
- Μπορείτε τώρα να χαρακτηρίσετε τον Ξέρξη με βάση τα λόγια και τις πράξεις του; Αν δυσκολεύεστε συμβουλευθείτε το [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#) στις σελίδες 67 – 74.
- Μπορείτε να επισκεφθείτε στο διαδίκτυο το Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού και να διαβάσετε το ποίημα του Κ. Π. Καβάφη [«Ο Δημάρατος»](#).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο Εργασίας 3 – Φιλολογοί

- Η αποστολή σας είναι να αξιολογήσετε τη χρήση του διαλόγου ως αφηγηματικής τεχνικής του Ηροδότου στη συγκεκριμένη ενότητα, δηλαδή να σχολιάσετε γιατί ο Ηρόδοτος δεν διατυπώνει στην ενότητα αυτή τις σκέψεις του σε ευθύ λόγο, αλλά αντίθετα χρησιμοποιεί τον διάλογο, μια τεχνική μη αναμενόμενη για ιστορικό κείμενο.
- Μπορείτε να αξιοποιήσετε το διαδίκτυο και να επισκεφθείτε αρχικά την ιστοσελίδα SlideShare: [«Αφηγηματικές τεχνικές»](#) και να διαβάσετε τα σχετικά με τον διάλογο στην ενότητα 2. [«Αφηγηματικοί τρόποι»](#).
- Προσπαθήστε να εξηγήσετε την επιλογή του Δημάρατου ως συνομιλητή του Ξέρξη, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι είναι Λακεδαιμόνιος και όχι Πέρσης. Προσέξτε ιδιαίτερα [το σχόλιο 17 στο κεφ. 104](#) του σχολικού εγχειριδίου.
- Μπορείτε, επίσης, να διαβάσετε τα κεφάλαια 234-5 και 237 από το έβδομο βιβλίο των «Ιστοριών» του Ηροδότου, όπου υπάρχει ένας [ανάλογος διάλογος](#) ανάμεσα στον Ξέρξη και τον Δημάρατο μετά τη μάχη των Θερμοπυλών.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο Εργασίας 4 – πρώτη ομάδα Πολιτικών Επιστημόνων

- Η αποστολή σας είναι να ανιχνεύσετε [στο κείμενο](#) με βάση συγκεκριμένες λέξεις και φράσεις στοιχεία που αφορούν την πολιτική ιδεολογία του ασιατικού / περσικού κόσμου. Προσέξτε, για παράδειγμα, την αναφορά του Ξέρξη στους αριθμούς και το μαστίγιο στο κεφάλαιο 103.
- Μπορείτε να μπείτε στον ιστοχώρο «Ελληνικός Πολιτισμός» και να διαβάσετε [ένα κεφάλαιο](#) σχετικά με τις ιδέες του Ηροδότου.
- Αν δυσκολεύεστε συμβουλευθείτε και το [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#) στις σελίδες 67 – 74.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο Εργασίας 5 – δεύτερη ομάδα Πολιτικών Επιστημόνων

- Η αποστολή σας είναι να ανιχνεύσετε [στο κείμενο](#) με βάση συγκεκριμένες λέξεις και φράσεις στοιχεία που αφορούν την πολιτική ιδεολογία του ελληνικού / σπαρτιατικού κόσμου. Προσέξτε, για παράδειγμα, την αναφορά του Δημάρατου στην αρετή (κεφ. 102) και τον νόμο (κεφ. 104).
- Μπορείτε να μπείτε στον ιστοχώρο «Ελληνικός Πολιτισμός» και να διαβάσετε [ένα κεφάλαιο](#) σχετικά με τις ιδέες του Ηροδότου.
- Αν δυσκολεύεστε συμβουλευθείτε και το [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#) στις σελίδες 67 – 74.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φύλλο Εργασίας 6 - Γεωγράφοι

- Η αποστολή σας είναι να εντοπίσετε στον χάρτη τα γεωγραφικά ονόματα που αναφέρονται στην [περίληψη](#) των προηγούμενων κεφαλαίων του έβδομου βιβλίου του Ηροδότου αλλά και [στα κεφάλαια 101-104](#) (π.χ. Θερμοπύλες, Αίγυπτος, Μαραθώνας, Ελλήσποντος, Αθήνα, Σάρδεις, Δορίσκος, Σπάρτη), να προσδιορίσετε την έκταση της περσικής αυτοκρατορίας σε σχέση με την Ελλάδα ([χάρτης 1](#), στη σελ. 41 του σχολικού βιβλίου) και να παρουσιάσετε την πορεία του Ξέρξη στην εκστρατεία του ενάντια στην Ελλάδα.
- Μπορείτε να αξιοποιήσετε το διαδίκτυο και συγκεκριμένα την ιστοσελίδα [Herodotus Website](#) όπου θα εντοπίσετε τον χάρτη της περσικής αυτοκρατορίας. Στη συνέχεια, μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα [Herodotus on the Web](#) και να επιλέξετε διαδοχικά τους συνδέσμους: [Images> The World according to Herodotus](#) ή [Reconstruction of Herodotus World Map \(ca. 450 B. C\)](#) ή να κάνετε ελεύθερη αναζήτηση στον ιστοχώρο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Θα μπορούσε το σενάριο να μετασηματιστεί στο πλαίσιο μιας διαθεματικής εργασίας με θέμα την έννοια της ελευθερίας, όπως υποδεικνύεται στο σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 68. Σε αυτή την περίπτωση, οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και κατευθύνονται σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες για την αναζήτηση υλικού σχετικά με την ελευθερία σε άλλα χωρία των «Ιστοριών» του Ηροδότου, σε άλλα ποιητικά και πεζά κείμενα της αρχαιοελληνικής και νεοελληνικής λογοτεχνίας, σε δημοσιογραφικά κείμενα με αφορμή κάποιο γεγονός της επικαιρότητας κλπ. Μια όμως τέτοιου είδους προσέγγιση στη συγκεκριμένη ενότητα του Ηροδότου θα παρουσίαζε αισθητές αποκλίσεις από τους διδακτικούς στόχους που καταγράφονται στο [Βιβλίο Εκπαιδευτικού, σελ. 67](#), θα προϋπέθετε τη διάθεση περισσότερων διδακτικών ωρών στη συγκεκριμένη ενότητα (στο Βιβλίο Εκπαιδευτικού, σελ. 9, υποδεικνύεται η διάθεση μίας μόνο διδακτικής ώρας) και θα παρουσίαζε αυξημένο βαθμό δυσκολίας, οπότε θα ήταν προτιμότερο η συγκεκριμένη διαθεματική προσέγγιση να ανατεθεί στους μαθητές ως κατ' οίκον εργασία.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Ο χρόνος εφαρμογής του σεναρίου υπερβαίνει το χρόνο που προβλέπεται από το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της συγκεκριμένης ενότητας. Η ασφυκτική πίεση του χρόνου ενδεχομένως να επηρεάσει την εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου, με την έννοια ότι ούτε ο διδάσκων θα είναι όσο θα πρέπει αναλυτικός λ.χ. στη χωροταξική και θεματική πλαισίωση της ενότητας ή στις οδηγίες του για τη συμπλήρωση των Φύλλων Εργασίας ούτε οι μαθητές θα διαθέτουν πολύ χρόνο για την επεξεργασία τους.

Είναι απαραίτητη η προσυνηννόηση με τον καθηγητή της Πληροφορικής για τη διάθεση του εργαστηρίου για ένα συνεχές δίωρο, προκειμένου να εφαρμοστεί το

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

συγκεκριμένο σενάριο. Καλό θα ήταν να ασκηθούν οι μαθητές για μία ώρα στις ΤΠΕ στο εργαστήριο πληροφορικής πριν υλοποιηθεί το σενάριο.

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου οι ομάδες χρειάστηκαν πολλές φορές καθοδήγηση. Η πλειοψηφία των μαθητών δυσκολεύεται στην κριτική ανάγνωση κειμένων και στην εξαγωγή συμπερασμάτων, για αυτό σε ό,τι αφορά τον χαρακτηρισμό του Ξέρξη και του Δημάρατου, αλλά και την πολιτική κατάσταση στον αρχαίο ελληνικό και ασιατικό κόσμο συμβουλευτήκαν σε ορισμένα σημεία την ανάλυση της ενότητας από το Βιβλίο του Εκπαιδευτικού, ώστε να μπορέσουν να ολοκληρώσουν την εργασία τους.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλιφέρης, Γ. 1987. «Προβλήματα ανάγνωσης και προσφοράς της διδακτέας ύλης των “Ιστοριών” του Ηροδότου», *Σεμινάριο* 8 της ΠΕΦ με τίτλο «Μορφωτική Αξία και Διδακτική των Ιστορικών Κειμένων της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας», 20-30, Αθήνα.
- Bichler, R. & R. Rollinger. 2006. *Ηρόδοτος. Εισαγωγή στο έργο του*. Μτφρ. Μ. Καίσαρ. Αθήνα: Καρδαμίτσας.
- Βουγιούκας, Β. & Α. Κουτσούρης. 1999. «Η διδασκαλία του Ηροδότου από μετάφραση». Στο *Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία*. Α΄ τόμος, 58-66, από τη σειρά «Η βιβλιοθήκη του “Φιλολόγου”». Θεσσαλονίκη.
- Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.
- How, W. W. & J. Wells. 1980 [¹1912]. *A Commentary on Herodotus*, v. II (Books V-IX), 164-5. Oxford: Oxford University Press.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

«Ιστορίη». Ηρόδοτος. *Δεκατέσσερα Μελετήματα*. 2004. Επιλογή – επιμέλεια Α. Μελίστα & Γ. Σωτηροπούλου. Αθήνα: Σμίλη.

Κακριδής, Ε. ²1978 [1976]. «Διάγραμμα διδασκαλίας Ηροδότου: VII 101-105». Στο *Εισηγήσεις. Η Αρχαία Ελληνική Γραμματεία από Μετάφραση. Η Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία* του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως, 198-203. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Kalantzis, M. & B. Core. 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασχηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση*.

<http://neamathisi.com/learning-by-design/>

Κουτσογιάννης, Δ., Ακριτίδου, Μ. & Σ. Αντωνοπούλου. 2010. «Διαδραστικά συστήματα διδασκαλίας και η αξιοποίησή τους στα φιλολογικά μαθήματα». Στο *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και την εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. Επιμορφωτικό Υλικό για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών στα ΚΣΕ*. Κλάδος ΠΕ 02. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ

<http://blogs.sch.gr/polharit/files/2011/11/diadrastikoipe02final-100913082431-phpapp01.pdf>

Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/anaptuxe_senarion_-_glossa_deuterobathmia_ekpaideuse..pdf

Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Παυλίδου. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: για διαθεματικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της ζώνης φιλολογικών μαθημάτων και με άλλα*

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

γνωστικά αντικείμενα, για ημιτυπικές και άτυπες σχολικές πρακτικές, με διαδραστικούς πίνακες και φορητούς υπολογιστές. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/melete_gia_ta_diathem_atika_senaria_koutsogiannes-paulidou.pdf

Kress, G. & T. van Leeuwen. 2001. *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication*. London: Arnold.

Μαρκιανός, Σ. Σ. 1978. *Ερμηνευτική και μεθοδολογική προσέγγιση των κειμένων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Μαρκιανός, Σ. Σ. 1999. *Η διδασκαλία των «Ιστοριών» του Ηροδότου*. Αθήνα: Σχολή Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου - Ελληνικό Εκπαιδευτήριο.

Μαρωνίτης, Δ. Ν. 1964. «Ηροδότου *Ιστορία*. Κλειώ». Αθήνα: Γκοβόστης.

Μαρωνίτης, Δ. Ν. 1987. «Ο Ηρόδοτος ως ιστορικός και αφηγητής». *Σεμινάριο 8 της ΠΕΦ με τίτλο «Μορφωτική Αξία και Διδακτική των Ιστορικών Κειμένων της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας»*, 12-19, Αθήνα.

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, Μάιος 2011 στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση»: Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό. Τόμος Β. Ειδικό μέρος: ΠΕ 02. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – ΕΣΠΑ 2007-13.

<http://www.epimorfosi.edu.gr/images/stories/ebook-epimorfotes/filologoi/2.%20TOMOS%20B%20FILOLOGOI.pdf>

Παπανικολάου, Κ. Ν. ²1978 [1976]. «Η διδασκαλία του Ηροδότου από μετάφραση». Στο *Εισηγήσεις. Η Αρχαία Ελληνική Γραμματεία από Μετάφραση. Η Νεοελληνική*

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γλώσσα και Γραμματεία του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως, 174-181. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Πόλκας, Λ, & Κ. Τουλούμης. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.3ancient_greek_pol_kas-touloumis_0.pdf

Romm, J. 2004. *Ηρόδοτος. Ο ιστορικός και το έργο του*. Μτφρ. Π. Πολυκάρπου. Αθήνα: «Τυπωθήτω» - Γ. Δαρδανός.

Τσολάκης, Χ. 1999. «Η διδασκαλία του Ηροδότου από μετάφραση». Στο *Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία*. Α' τόμος, 66-78, από τη σειρά «Η βιβλιοθήκη του "Φιλολόγου"». Θεσσαλονίκη.

Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge MA: Harvard University Press.

[22/06/2013]